

EDINOST

Glasiło Slovenskega političnega društva za Primorsko

sv. edinstvo je moč

«EDINOST» izhaja 2 krat na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorli in v Ajdovščini po 6 kr. — Narocnina, reklamacije in druga prejemna Opravištvo, via Torrente, »Neva tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uradništva »via Torrente« »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naslona in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Narodne razmere koroških Slovencev.

(Konec.)

Tudi v uradih, pri sodnji, davkarji, pošti itd. ni slovenski jezik spoštovan, temveč tudi tukaj mu vrata zapirajo kakor v šoli. Ali pustimo to, o čemur bi tudi mi imeli mnogo tožiti, in pogledimo na drugo pege, ki preté slovenski narod nokončati in ki se tudi mej Slovenci na Koroškem grozno širijo, ker jih strupi namreč: žganje.

Zgodovinsko je dok zano, ako izobražen narod v dotiko pride s popolno divjim, da se zadnji najprej poprime slabih navad prvega; dobre lastnosti izobraženjšega naroda se ga le redkokdaj in navadno pozno in prisiljeno primejo. V dokaz so nam Amerikanci, ki so v divjem stanu v dotiko prišli z evropskimi osvajočimi narodi, Angleži, Španjoli in Francozi, uveli najprej mej se strup — žganje, koje iz krompirja delajo.

Narod v divjem stanu se v dotiki z izobraženjšim pogubi, ne da bi se sè zadnjim spojil ter kulture poprijel. Žganje močno deluje na neolikanejši narode: mej kulturo izobraženim narodom se žganje nikoli tako ne razširi, kakor mej prostim neolikanim.

Ne vemo, kako bi si razlagali poplavo, ki jo je v denašnjem času žganje naredilo na slovensko prostejše ljudstvo. V srce človeka boli, ko sliši in bere vedne tožbe proti kužnemu žganju; ni zatiranje in obdačenje čisto nič ne izda. Dosedaj so bili vsi ukrepi glede prodajanja tega morečega strupa zaman. Res, da niso bili strogi, kakoršni bi morali biti, ali dosedaj ni opaziti nikakega pobožanja; zato strogosti v tem obziru ni nikdar zadosti, davka tudi ne: vse bi morala vlada poskušati, da le odpravi izmej naroda to strašno pijačo, koja se je tako vkorenčila.

Mnogo se je že pisalo o žganju in njegovih nevarnih učinkih, ali vse zaman; nobeno moralizovanje, dokazovanje, niti strašenje ne izda nič, tako, da morajo

časnikarji in sploh vsi, ki se z besedo in peresom za blagost naroda potezajo, žalostno od strani gledati, kako strašno deluje ter moč ta živi strup mlo slovensko prostejše ljudstvo.

Kako ta kuga moči jemlje krepkemu slovenskemu ljudstvu, ki se jej je udalo, dokazale so v zadnjih letih številke: namreč vedni narastaj za vojaščino nesposobnih mladeničev. Na kmetih, kder so poprej najboljši in najbolj korenjaške novince dobivali, da tije lile žurelo in srce se veselilo, ko si jih gledal, tam je v sedanjej dobi mladina vsa od tega duha — in telo — mornega strupa pokvarjena: sami priti kovi so, vsi sežgani in brez moči!

Da žganje je grozno deluje tudi na človeško nrav, tega ni nam treba praviti, ker lahko vidiš, kako strašen je pijanec od žganja. Oči ima ogojeno plapolajoče tako, kakor bi hotel v te skočiti, obraz strašno spakodran in bolj živinskemu gobcu, nego božjej podobi podobni; usta vsa razgaljena ter vedno evelajoča kako nesramno pesen; pesti vedno stisnene v napad; brada in lasje razmršeni; obleka vsa zamazana in raztrgana — vse to dela od žganja pijanega človeka podobnega neumnaj živini! Oh, mili Bože! kako se mandra in spreminja v gnjusno podobo človek, kralj prirodel in tako postaje tu pa tam tudi naše slovensko verno prostejše ljudstvo!

Tak pijanec se čisto nič ne sramuje; sramežljivost mu je tuja stvar; vse učini, kar mu v hudobno in špirtom prevzeto misel pride. Mene je strah pred tako živino, menim, da vidim pred seboj samega — zlodja, in nos si tiščim, ko grem preko njega, ker hud smrad izhaja iz njegovega grla.

Le čuditi se je umnemu človeku, kako se mora njegov brat tako spozabiti, da se te kužne pijače navleče ter v njej zgublja pamet, sramežljivost, vero, zavest in denar. Tak pijanec, čeprav je bil poprej dober oče in dober hišni gospodar, postane, ako se te pijače poprime, v kratkem največji hudodelec, neusmiljen, brezsrdeč; pretepati jame in divjati nad lastno ženo,

nad otroci, nad stariši; vedno ga vleče neka slast v žganjarijo na »gloček dolzega« ter tam zapiva denar, um in zdravje.

V nikakem obziru ni žganje vredno branitve, ampak: vsi se moramo bojevati proti njemu. Vsakega rodo- in človekoljuba dolžnost bodi ne samo nasvetovati pomočkov, temveč se sam za to potezati, da se odpravi to človeško morjenje! V skrb si bi morala pa vzeti zatetje, prodajanje žganja vzlasti slavna vlada, kojej sami je možno največ doseči z strogim postopanjem.

Tudi tu v Trstu se v zadnjih časih zmirom več z vodo namešanega špirta, kojemu krivo žganje rekajo, popije, in tega konsumira največ slovensko ljudstvo. V okolici trža, hvala Bogu, ni še toliko razširjeno ter želeli bi, da bi se nikdar ne razširilo; vendar pa žganjarije, ki so v okolici nastavljene, še precej ga razprodade, kar nam kaže, da se tudi tukaj ta gnjusoba prijemlje. S tem pa nočemo sumničiti naših okoličanov, o katerih lahko trdimo, ker sami vemo, da niso še tej pijači toliko udani, kolikor morda drugi, ponajveč »karbonerji« iz vnanjih dežel prišedši.

Uzroki tej grdeji maniji za žganjem so različni (kakor obdačenje piva i dr.) koje bi morale enkete, ki se za to sklicujejo, dobro razmotravati ter iskati lečila tej pogubonosnej navadi, ki se je, žali, uže tako vcepila v slovensko ljudstvo.

Upati je, da vlada ne ostane gluha proti tem tako v nebo vpljočim razmeram koroških Slovencev; pravica je vsem mila, in pravico, po ustavnih zakonih zatrjeno pravico si koroški zvesti Slovenec od vlade želi.

G. poslanec baron Pino pa, kateremu so se upljivnejši rodoljubi pred malo časom pokloniti šli ter mu podali brošuro g. Haderlapa, hode si gotovo kar mogoče prizadeval, da se krivica odpravi ter pred ko mogoče dá tudi koroškim Slovincem to, kar uže toliko let zaman prosijo.

Bog daj, da se prav kmalu izvede, kar ves slovenski rod na Koroškem prosil!

Ljubomir.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesar je 16. t. m. zapustil Požego in 17. dospel v Gödöllő. Pred odhodom je odpustil dvema, zaradi razžaljenja Njeg. veličanstva obsojenima, vso kazen in 86 drugim, obsojenim zaradi raznih hudodelstev, še ostalo kazen. Hrvatskemu banu je poslal lastnoročno pismo, v katerem mu naroča, naj izreče prebivalcem Hrvatske in Slavonije za izjave udanosti in srčni sprejem najgorkejšo cesarjevo zahvalo in razodene odkritosrčno željo, da bi cesarju v Požegi splošno razodeta zvesta udanost in lojalno domoljubje po cesarjevih čestovskih namenih tudi vsej deželi največji hlagoslov rodile. Tudi generalom in vojaškim poveljnikom je cesar izrekel svojo popolno zadovoljnost, priznanje in zahvalo.

Cesarica pride prvi dni meseca oktobra v Miramar, kder se vkreca na kratko popotovanje po morji.

Državnoborske desnice voditelji so 15. t. m. imeli posvetovanje pri grofu Hohenwartu ter se razgovarjali o organizaciji stranke večine. Trdi se i neverjetno ni, da so nastale neke težave posebno z ozirom na južne Slovence; pritožb južnim Slovanom gotovo ne manjka in vlada bo morala oipraviti marsikatero krivico, ako bo hotela južnih Slovanov poslance trdno naše privezati.

Gospodje zbornici za načelnika za prihodnje zasedanje je bil imenovan grof Trautmannsdorf in za njegova namestnika kneza Schönburg in Czartoryski.

Za župana v Pragi je bil izvoljen županov namestnik Vališ, ki je volitev sprejel in se za zaupanje zahvalil v češkem i nemškem jeziku.

Praška mestna občina je prosila, naj vlada sprejme praško mestno realno gimnazijo v državno upravo, naučno ministerstvo pa je to prošnjo odbilo. Vsled tega je sklenol mestni praški svet, poslati deputacijo cesarju, da se prošnja ugodno reši.

Levorska trgovinska zbornica je sklenola poslati trgovinskemu ministerstvu

PODLISTEK.

Urvaši.

Indijska drama Kálidásova.

Na slovenski jezik preložil

dr. Karol Glaser.

Kralj.

(Dalje).

Ptica mi ne odgovarja in začenja plesati. Kaj je vzrok njenemu veselju? (Premišljeva). Dobro; vzrok poznam:

Ko zginila mi draga, nema več Za rep ga tekmeča, ki sveti se Kot megla jasna, in ki ga vrti Prav močen veter v zraku sem ter tja. Kako mi delal bi veselje pav? Saj krasnolasa je veselja vir, Ker v kite se vpletene rožice Razvežejo se, če objemlje me.

Dobro. Nočem ga dalje vpraševati, ker seraduje nad tujim zlom. (Ogledovaje se). Na džambuvem drevesu sedi kukavica, ki se v ljubzni topi, odkar je poletna vročina nehala. Te ptice so uzorao pametne. Njo hočem vprašati. Oznanjevalko te nazivljajo Ljubezni gorko vsi žaljubljeni. Orožje tvoje vselej pogodi, Skleče rane vsigdar očeli.

¹ Indijska kukavica — kokila — najznamenitejša pevkinja med indijskimi ticami.

Takoj privedi drago k meni sem, Al' pa povej, kda biva daja zdaj. Kaj praviš? »Kako je mogla tebe, ki jo tako gorko ljubiš, zapustiti.« Poslušaj. Razjezil nisem je nikdar, to vem. Pa vender jo prevzel je gnev močan; Če svojeglavnost ženi je lastnost, Užali jo i najzvestejši mož.

(Sede vznemirjen, potem poklekne). Kako? Pretrgala je razgovor in se briga za svoje reči:

Resnico govoré ljudje, da se Za tujo žalost mlo brigamo. Dasi zadela me nezgoda je, Na to se ptica ne ozira nič. In tja na džambuvo drevo hiti, Da srkala bi slavno njeni sok.

Ne jezim se nad njo, da si je odletela, ker tako sladko popeva, kakor moja lju bica. Zdravstvuj (Poslušaje). Od goličave tam na desnej strani doni žvenk nanožnic; gotovo predraga tam hodi. Hočem iti tja. (Žalosten). Oh, oh!

To ni žvenket nanožnic ljubice, To glas labutov je, ki hrepené Po jezeru Manasa; vidijo Oblake črne, pa se zlo boje.

Tudi to je prav. Dokler ne odleté te ptice, hočem pozvedati o mojej dragi. (Bliža se). Postoj, vladar povodnih ptic. Potem napoti se na jezero; Izpusti lotus zdaj, ki služi naj Ti v hrano, ko me rešil si nadlog Povej, kako se čuti moja draga? Saj ljubav skaže rad vsak poštenjak, Na to ne gleda, kar mu je v korist.

¹ Indi so si mislili, da je na severni strani njihove dežele lepo jezero Manasa domovina labudov.

(Kralj gleda od strani) »Jaz, ki koprim po jezeru Manasa, nis m je videl«, to je njegov odgovor.

Če dragi moj labud, na jezeru Je videl nisi, ki obrvi ima Zakróžene, kakó pa mogel si Po-nem-ti nje hod, o grdi tat? Ker hoja njena in vedenje vse Pové, da gorko ljubi nje srce. Povrni mi predrago, saj to vem. Da hoje si naučil se od nje. Kjer koli najde se ukradeno Blago, takoj zahteva se nazaj. (Smejlaje se). Bojazljivo je odbežal, ker je slutil, da sem kralj, ki ima pravico kaznovati. (Sem ter tja šetaje). Glej, glej; tu le pa je čakavaka se svojo ženico. Njega hočem vprašati:

Okroglična deklica me je Nedavno zapustila, dragi ptič! Na vozu se bojujem in želja Gojim stotero v srci; vem da ti Gotovo znaš, kje biva ljubica, In kako najti mi je pot do nje.

On vpraša: »Kdo si?« Ali tega ne veš? Ti nisem znan?

Od strani starega očeta in Pa babice so mi rodit-lij Nebeške luči, luna ino solnce. U zakon vzeli ste me ženi dve: Z nebes prekrasna daja Urvaši In zemlja, ki človeški rod redi. Zakaj pa molči? Hočem ga zmerjati. Soprogo tvojo če zakriva le Kak listek lotusov na jezeru,

¹ Pururavas je sin Budhov, ta pa Čandrov (čandra=meseč); tedaj vnuk mesecev; mati mu je bila Ila, hči Mitra, ali solnečnega boga.

Si misliš že, da je oidaljena, In britke za njo točis brž solzé, Ločitive se tedaj zelo bojiš, Ker gorko ljubiš ženo; meni pa, Ki zgubil drago sem in zlo trpim, Ne daš nobenega glasu o njej! To uže vidim, da me nesreča povsod preganja; napotim se v drugo goličavo; (gre nekoliko slopinj dalje).

Tu raste lotus, iz katerega Šumé bučelice, ki ne pusté Mi dalje več; enak je njenemu Obrazu z ustnicami, ki sem jih Prav močno ranil, ker sem grizel jo! Objemajoč v ljubezni prav gorkó. Naj bo kakor hoče. Bučelici, ki se raduje nad lotusom, hočem prijaznost skazati, da se odšedši ne k-sam.

Bučelica, povej, kje biva zdaj Predraga moja s krasnimi očmi. (Premišljeva).

Resnico mi povej, bučelica, Si videla prežalo deklico? Da si pokusila vonjavo, ki Iz njenih ust jej z sapo vred puhti, Bi se za lotus ta ne brigala, Ker Urvaši vse evetke prekosi. (Hodi sem ter tja). Tukaj le stoji kraljevski oroslan, z svojo sodrugo, ki se naslanja na nipavo drevo; pa ni še čas pristopiti, kajti

Uživa naj vonjavo vejice Dišečega drevesa, ki mu ga Ponuja ženica; diši pa kot Pijača močna, ker omoti duh.

¹ Indijski ljubimec se grizejo in ščipljejo. Nek pesnik pripoveduje: Nježni in mehki kama je trd v slasti, kajti poljublja in objema se tako strastno, da se nohti in zobje poznajo. (Dalje prih.)

DOPISI.

nugno prošnje, naj posreduje pri pruskeji vladi zaradi izganjanja Poljakov iz Prusije, ker vsled tega silno trpi trgovina in obrt, posebno lesna trgovina.

Vnanje dežele.

Rusko-angleška pogodba zaradi afganske meje je Rusiji ugodna: Rusija dobi Akrobat, Pul-i-Katun in vse pašnike Penčeh z Ak-tepe vred; Afganistan pa si pridrži Meručak in zu fikarsko sotesko. S tem je storila Rusija zopet en korak proti Indiji. Nove prilobitve imajo veliko strateško vrednost, ker se tu križajo pota, ki držé od hvalinskega morja in Sibirije, pa tudi skoz puščave.

Na Macedonskem skoraj ne mine teden, da ne bi boja bilo med uporniki in turškimi vojniki. Turki sicer trde, da se bojujejo zoper roparske čete, katerih ne morejo ugonobiti, ker po trdih bojih zmagani v gore begajo v svoja skrivališča; ali v resnici so to uporniki, ki se ne zbirajo le iz Macedonije, temuč tudi iz sosednjih dežel, da delajo Turkom preglavico in pripravljajo splošen upor. Ne bode dolgo in tudi Macedonija se otrse turškega jarma.

Is Bukreša se je izgnalo več irendtarjev, nekateri se preselje na Francosko. Med temi je tudi nekoliko erdeljskih Rumuncv, dva izmed teh so uže erdeljska sodišča obsodila zaradi političnih prestopkov.

Brzojavna konferenca v Berlinu je imela 17. t. m. zadnjo sejo, v kateri se je sklenilo, da bo prihodnja konferenca v letu 1890 v Parizu. Francoski poslanec je izrekel, da je Francoska v to dovolila. Potem so pogodbo vsi poslanci v 34 primerkih podpisali. V končnem govoru je naglašal minister Stephan važni napredek, preuredbo tarifnega načela; prihodnja konferenca pod spretnim vodstvom francoske uprave dokonča preuredbo.

Turška vlada je o angleškega poslanca Wolffa zahtevala, naj angleško vlado vpraša, kdaj ona misli angleško vojsko poklicati iz Egipta, ali on tega ni hotel storiti, odgovoril je le, da angleška vlada zdaj še ne more določiti dobe, kdaj zapusté Angleži Egipt, ali kadar bo to mogoče, takrat dovolj, da se sestavi angleško-turška komisija, ki to zadevo reši. — Iz tega se vidi, da Turčija malo upa Angležem, in da bo turški sultan še dolgo čakal odhoda Angležev iz Egipta, če pa ga dočaka, to je še zelo dvomljivo.

Prašanje o karolinskih otocih je še vedno na površji. Ugiba se sem in tja, kako naj bi se rešilo, svetuje se, naj Nemčija pripozna vrhovno oblast Španije na teh otocih, ta pa naj se zaveže, da bo tudi pripoznavala trgovinsko in brodarstveno svobodo Nemčije; enaka pogodba naj se tudi sklene med Španijo in Angleško. — Angleška vlada je neki španskeji priporočila, naj Italija razsodi prepirne zadeve med Nemčijo in Španijo, ali ta neče, da bi katera tretja vlada posredovala. Če bo odvisno od obeh prepirajočih vlad, potem ni dvomiti, da se sprava doseže, ali na Španskem se lahko čez noč kaj pripeti, kar vlado in kralja podere, Španjel na vso moč utrjujejo primorje in na vojaškem brodarstvu se vse giblje; da se pa tudi nemška vlada pripravlja na vse, priča to, da je dala ukaz vsem vojnim brodarom, ki so v tujih morjih, naj se zbirajo ter naj ne obiščejo nobeno luke v španskim naselbinah in naj se ogibljejo vožnje skoz sueški kanal in okoli Španije.

V Sudanu je vstal razpor in vojna med Sudanci samimi. K malu po smrti krivega proroka je poslal njegov nasprotnik, novi Mahdi Sid Mulej Ahmed, iz Obeida, v Kartum deputacijo, katera je zahtevala, naj se pristaši umrlega Mahdija podvržejo novemu Mahdiju ter ga spoznajo za glavarja pravovercev v Sudanu. Ali prebivalstvo je posl. zasramovalo in morali so še tisti dan Kartum zapustiti. Vse to je Mulej Ahmed poslal drugo deputacijo, katera je tamošnjim emirjem napovedala vojno in pristavila, da Mulej Ahmed sam k malu pride z vojsko v Kartum. Zato so emirji sklenili, sklicati vojsko, da brani Kartum. In res se je vzdignol Mulej Ahmed zoper emirje in tako se zdaj Sudanci sami med seboj koljejo.

Sv. Križ, 17. septembra 1885. — O velikej ribi, morskem volku, katero v Trstu ljudje hodijo gledat, poročajo krivo tržaški časniki, kar se tiče njenega vjetja. Ko ljudje hodijo gledat morskega volka, mislim da bi bilo prav, da znajo tudi, kedo ga je ujel, kje, kdaj, in kako je bila ta morska zver vjeta! — To je bilo tako le: V ponedeljek 14. t. m. okoli 8 ure v jutro, kakor navadno, naši ribiči čakajo na »tone«. Eden izmed mož, ki pazi na nje na visokem ob morju, zapazil je, da se morje ne daleč od čolnov in od brega jako vznemirjuje; na kar začne na ves glas vpiti, kakor da so »toni«. Ribiči ob bregu in v čolnu hité metat svojo veliko mrežo trato, misleči i oni, da so navadne ribe. Zaprejo. — in glej veliko morsko zverino! — Omočajo je okoli repa dolgo in močno vrv, in hajdi h kraju.

Zbralo se je nad 25 mož, kateri so jo na suho potezali; pa vendar, kadar je bila skoraj uže pri kraju, stresla je parkrat z repom, da so nekateri možje kar na tla padli! — Ipak so jo potegnoli srečno na suho, da se i riba ni poškodovala. Ta morska zver je dokaj velika, meri 4 m. 20 c. po dolgoti in teži 7 kvintalov. — A to veliko delo, to dobroto tržaškemu prebivalstvu sploh so storili naši Križani, naši okoliški ribiči in le naši ljudje, v svoji fari, pod svojimi vinogradi. — a ne *quei di Grado, o di la presso Grado*.

Vredno pa je, da si človek ogleda tako redko morsko zverino.

Vrli naši ribiči so se takoj spomnili lepe prilike s tem, da so kaj stvar obvestili v gradu Miramare, bi li se mila Cesarčina Stefanija udostojila priti žival pogledat. In evo vam, precej po poludne je prišla visoka gospa s spremstvom v majhnem colniču, ki je rezal naravnost do kraja, kder je ležala riba. — Ker pa Cesarčina ni mogla stopiti na suho; stala je v čolnu po koncu ter z daljnogledom motrila nekoliko trenutkov ležečo ribo in o njej na tanko popraševala, ukazala, naj se jej odpró usta, ter blagovoljno nekaj podarila možem, ki so jo vjeli.

Zbralo se je mnogo ljudstva tam na mestu okoli ribe in zgoraj po vinogradih, ter je Cesarčino pri odhodu pozdravilo z navdušenimi življenji. Mlada in prijazna princesinja pa je smehljaje in s ploskom odzdravljala. — Potem se je še le vkrcala na Jaht Fantasie ter peljala v Oglej. Toliko o resnici vjetega morskega volka. Zdaj pa, dragi Križani, ne zamerite, ali naredili ste debelo z oddajo vašega plena. Vi bi se bili imeli obrniti do naših domačih ljudi, in pri njih iskati in prositi razjasnila in pomoči, kako da si obranite čast in zaslužek. Oni poznajo naše razmere in radi pomagajo, a ni bilo prav, da ste tujim ljudem ponujali žule vaših rok, da se oni z vašo častjo bahajo, in vašim trdom žepe polnijo. — Ta skušnjava naj vas uči, da je najboljšje: Svoji k svojim. S tem činom ste si mnogo naškodili na časti in dobičku. — Ne poslušajte tistih, ki so vam protivni, povzdajte se v tiste, ki vam dobro želé.

Našim Križanom pa vso čast, ki se niso bali tvegati svojega življenja, da rešijo družih nesreč. — Torej, živeli!

Z levega brega Soče. Zoper sedanje ljudske šole se je uže mnogo pisalo, zabavljalo, ščuvalo, hujskalo. Čital sem uže mnogo šolstvu sovražnih dopisov, a na takšen dopis, kakor ga nam podaje nek dopisnik z desnega brega Soče v 71. številu, cenjene »Edinosti«, kateri se celo na petje v ljudskih šolah zadirá, nisem še navel v slovenskih listih.

Nek moj tovariš (?) na desnem bregu Soče mu sicer odgovarja v 78. številu. cen. Edinosti, pa tako, kakor bi ga hotel braniti pred zasluženim odgovorom. Vedite, g. tovariš, da tak dopisnik ni vreden tolike obzirnosti, ker redke izjeme postavlja za splošne prikazni in s tem hoče uničiti šempaskega poročevalca. Ne zdi se mu še celo potrebno, da bi se prej o resnici ali neresnici tega prepričal, o čemer želi pisati v splošnem zmislu proti učiteljstvu in šolam. Ker cenjeni list Edinost berejo mej učitelji večinoma le oni na Primorskem in je malo učiteljev družih dežel nanj naročenih, razume vsak, da je omenjeni dopis naperjen proti sedanjemu šolstvu in učiteljstvu na Primorskem.

Predno svojo prejšno trditev na omenjenem sedanjem šolstvu sovražnem dopisu dokazem, moram vam, g. tovariš povedati, da se z vašim odgovorom in mnenjem po vsem ne ujemam. Najberž tudi veliki večini svojih tovarišev v nekaterih točkah niste ustregli. Viste molče prezrli najhujše natolcevanje našega nasprotnika, mej tem ko nam razlagate manj važne reči, katere lahko vsak vidi in ve. Da, zdi se celo, da nasprotnika v najvažnejših točkah podpirate. Vi pravite: »Da je mladina dan danes pokvarjena, to se ne da tajiti, da je pa učitelj vsega kriv, ni res«. Tukaj gotovo vsak umeje pod besedo »učitelja«, ne enega samega, temuč več — učiteljstvo sploh. Vi tedaj menite, da vsa krivda ne pada na učiteljstvo, ako zdaj vsak toži, da so otroci, dalje ko obiskujejo šole, bolj razuzdani in

divji, katerim ni nič sveto (?). Zopet na drugem mestu pravite, da vsi napaki pri otrocih ni samo šola kriva. Tedaj je vendar le kriva? Na učiteljstvo pada po vašem mnenju skoraj vsa, velik ali vsaj majhen del krivde, da so otroci »tako divji, brezbožni, katerim ni nič sveto« itd.?

Vidite, prijatelj, prav to mi daje povod k mnenju, da ste v onej kasti, kakor naš zagrizli nasprotnik; da imate pa srce do šole, da spoznavate za dobro, kar je dobro, naj uže prihaja od kogar koli, da ne mislite, kateri stan bi imel monopol vsega pravega, lepega in dobrega, da ste prepričani, da »habito non fa il monaco«.

Morebiti je pa vam omenjeno nevede in nehoté ušlo iz peresa? Če ste v prvi vrsti učitelj in po poklicu učitelj, ne morem si jaz vaše trditve drugače razlagati. Najberž ste se samo okorno izrazili ter sebi in svojim prisvojujete krivdo, katere nemate ne vi, ne velika večina nas. Meni vsaj bi taka zavest nikder in nikoli ne dala pokoja, ko bi bil prepričan, da mladino moralno kvarim in dajem povod k »razuzdanosti in divjosti«. Saj veste, kaj je rekel učenik vseh učenikov in nedosegljivi odgovoritelj Kristus o takem človeku, ki male pohujša?

Pomislite dobro, da se v vašem dopisu beseda »učitelj« umeje v splošnem smislu t. j. učiteljstvo, vsi učitelji, ali učitelji z malo izjemami.

Toliko v prijateljsko sporazumenje mej nama in v popravo vašega dopisa, predno se obrnem proti nasprotniku, ki je prilemastil v cokolah s cepcem v roki na sedanje šolsko polje in meni, da je šolstvo konj, katerega lahko vsak jaha, tudi če mu ne ve kam sedla deti.

G. nasprotnik v 71. številu »Edinosti«! Vi ste se spravili v svojem dopisu na šempaskega poročevalca. Menda vidite, da učitelji na Primorskem živimo v lepem sporazumenju z drugimi stanovalci. Na mogoče izjeme v vsej razpravi ne mislim, ampak govorim, kaj se sploh godi. Smeti so povsod in tudi mej vami ne bo brez njih.

Gosp. nasprotnik sedanjega šolstva in učiteljstva! Ali niste imeli primernejšega povoda, da bi učiteljstvo in nove šolske postave napadli? Opravičeno veselje šempaskega dopisnika, da se je tam sezidalo novo šolsko poslopje, moralo je vam biti povod, da izlivate svoj žolc na sedanje šolstvo, učiteljstvo in nove šolske postave? Vi hujskate proti učiteljstvu, ki se v potu svojega obraza in pri zelo ubornej plači trudi za odgojo in izobraževanje izročene mu mladine, — proti učiteljstvu, ki ima uže brez vas vedno vojskovanje z napakami starišev in otrok.

Vedite g. nasprotnik, da je iz sanitarnega, ekonomičnega in pedagoškega stališča prav, da se je zidalo novo šolsko poslopje v Šempasu, nad katerim vi tako zelo nos vihate. Če poznate razmere sploh na deželi, bode vam jasno, da je težko dobiti v našem primerno hišo s prostornimi sobami, ki bi služila za dvorazredno šolo, da ne govorim o stanovanju učiteljev. In kaj mislite, da lastnik hiše odstopi šoli zastoj svoje prostore — posebno če je tak šolski prijatelj, kakor vi?

C. kr. okr. šolski svet mora za dvorazredno potrebne prostore in stanovanja učiteljev plačati lastniku okoli 300 gld. letne najemščine, zapomnite si dobro! za maloprimerne prostore, pri katerih zidanci nihče ni mislil, da bodo kdaj v šolske prostore spremenjeni, z lego in okolico, kakor pride. V vsako šolsko sobo ima zabijati okoli 80 otrok. Pomislite, kakšen vpliv mora imeti majhna, nizka soba toliko po zimi, kakor še mnogo bolj po leti na zdravje šolskih otrok, na poduk in na vseh poduka. Kedar se morebiti vi poleti hladite v senci, ali celo poščete postelje, mora učitelj radi krajnih razmer ob najhujšej dnevnjej vročini okoli 80 zbranih otrok v takej sobi podučevati. S tistim denarjem, kateri bi moral izdati ces. okr. šol. svet kot najemščino v 15. do 20. letih, sezida se lahko primerno šolsko poslopje za stanovanjema za dve učiteljski moči. Šolska hiša ostane lastnina tistih, kateri so za njo denar dali, lastnina šolskega okraja. Šolski okraj tedaj po zmožnosti (naj velja ta izgled v razumenje) rekel bi preplačaje sedaj za to, sedaj za ono obično najemščino 15 do 20 let naprej. Ako bi okraj tega ne storil, moral bi za skoraj vsako šolo vedno najemščino plačevati, ne da bi kdaj mogel katero šolsko hišo svojo imenovati in s plačevanjem prenehati. Vzemimo, da bi rabili vi, g. nasprotnik, česar pa neverujem, klavir in bi vam bilo na ponudbo, ali klavir za 80 gld. kupiti, ali dajati od njega najemščino po 4 gld. na mesec. Če veste, da ga boste svoje življenje rabili, gotovo ga — če vam je le mogoče, kupite.

Če še pomislimo, da občinarjem v Šempasu ne bode treba dajati večjih šolskih doklad na davku — na par soldov, ki utegne na vsakega posameznega občinarja v Šempasu več davka priti, vendar ne homo gledali — nego bi brez novega šolskega poslopja dajali, moramo g. dopisniku od tam pritrčiti, da ima prav, če se z drugimi razumnimi ljudmi veseli novega šol. poslopja.

Kar se tiče dalje dopisnika iz Šempasa — če mislite, da je tamkajšnji učitelj

— bode še na škodi, ako je imel prej primerno stanovanje po ceni, ker izgubi 100 gld. letne stanarine.

Vi pravite, da omenjeni dopisnik kuje mej zvezde nove šolske postave, da jih tedaj na vsa usta, na vso moč, zelo hvali. Lepo Vas prosim, povejte mi s katerimi besedami in na katerem mestu jih kuje mej zvezde? Dokazite mi, da je večina (primorskega) učiteljstva odgoja deveta briga?

Dokazite dalje, da vsak zdaj (v današnjih časih) toži, da so otroci, dalje ko obiskujejo šole, bolj razuzdani in divji, katerim ni nič sveto!

Dokler navedenih trditev nedokazate, pripoznavam vas za podpihovca proti sedanjim našim šolam in večini naših poštenih, značajnih, marljivih učiteljev, kateri smo prepričani, da človek brez vere je ptica brez perut, kateri živo čutimo, da cerkev in šola sestriči ste dve, nobena samotna hoditi ne sme — kateri se iz vseh svojih moči prizadevamo odgojiti in izobraziti v potrebnih znanostih nam izročeno šolsko mladino. Svetoval bi vam, ne stavite v svojem, oziroma v svojih odgovorih izjem za pravila in narobe; ne znamenajte posameznih mogočih slučajev za splošne; ne jemljite eno ali tudi več oseb, ki so v manjšini, na zrno in ne prisvojajte njih lastnost in napak večini ali vsem. Kaj bi mi vi odgovorili, ako bi, recimo, jaz trdil, da je prejšna šola ali duhovščina kriva, ker je mnogo takih starišev, kakor jih popisuje vaš sošed na desnem bregu v 78. številu Edinosti?

Kaj bi rekli, ako bi bili vi — recimo le v izgled — duhoven, pa bi jaz prišel skoz vas, vašemu dušnemu pastirstvu izročeno, in bi videl kaj nerodnega, nesporočnega na enej ali več osebah in bi vam privatno ali javno vso krivdo zvrnil na hrbet, rekoč: gosp. dušni pastir bi moral ljudstvo podučiti in skrbeti, da bodo vsi ljudje v njegovej občini moralni in lepega vedenja, on je vsega kriv? Kaj bi rekli dalje, ako bi bili vi duhoven in bi jaz napake posameznih vaših tovarišev na vas vse razširil? Kaj ne, takega početja bi bilo zmožno samo katero prismojeno človeče, kateri hudoben človek, ki hoče ljudstvo slepti, kateri slepar, ki ne ve, ali noče vedeti, da pri odgoji poleg cerkve in šole sodelujeta — da ne omenim družih manj važnih — dva nelzerno mogočna faktorja: (človeško) društvo in osoda (ubostvo, bogastvo, stan, razmere starišev itd. itd.)?

No, od vas g. nikakor kaj takega ne pričakujem in si še misliti ne morem. Tudi se da tako sramotilno orožje brez truda in preglavice obrniti proti lastniku samemu, kakor škorpionova bodica. Nikar mi tudi ne pridite s trditvijo na dan, da moderna šola odgojuje samomorilce in tatove, kakor se nekako hoče dokazati v nekem sicer poštemem slovenskem listu. Vedite, da »selbst der bravste Mann, geht ins Wasser dann und wann«, če ima s takimi nasprotniki opraviti, kakor oni listič. Veste, kdo odgojuje samomorilce? Romani in časiopisji jih odgojujejo, ker samomorje razglajajo in jih v lepem svitu kažejo. Tatove pa odgojujejo društvo in osoda. Ako mi pa porečete, da bi bilo boljše, ako bi ljudje ne znali brati, obsodite sami sebe.

Kar se tiče sedanjih šolskih postav, vam pripoznavam, da imajo tudi svoje senčne strani, kakor skoraj vsake druge ustanove. Z vami sem, naj se le odpravi vsak šolskih postav, če se da s katerim boljšim prejšnjim nadomestiti. Le povejte, kateri so tisti šš, da jih položimo na srce našim državnim in deželnim poslanecem, da se izbačeno slabi in z drugimi boljimi iz prejšnje zlate šolske dobe nadomeste.

Svetujte našim visokim glavam, naj se zahteva na učiteljski pri sprejemnem izpitu dovršena spouja gimnazija, realka, osemrazredna meščanska šola, ali toliko znanje, kolikor ga omenjene šole morejo podati. Saj veste, da mi nismo krivi, če smo manj omikani od nekdanjih iz zlate dobe, katera je vam tako zelo na srcu. Udarite po konji, ali jezdecu, ne po sedlu.

Tudi v tem se z vami ujemam, naj se vrši vsa znanstvena omika na pravej krščanski podlagi. Ali vedite, da oni učitelj, ki ne more izhajati brez šibe v šoli s takimi otroci, katerih stariši učitelju ne gredo na roko, ta ne bi znal rabiti šibe o pravem času. Sicer bi pa vam nič ne ugovarjali, ako bi Vi trdili, da se je nek-daj rabila šiba preveč, sedaj pa premalo.

Slednjič vam moram povedati, da moderna pedagogika pripisuje odgoji enako in še večjo važnost, nego poduku; naj vas nikar ne motijo učni načrti. Vestno vam smem trditi, da večina primorskih učiteljev se jej prizadeva po svojih močeh ustreči.

Sedaj pa na delo, gospod nasprotnik! Denite prej roko na srce, potem pa le zgrabite za orožje — pa pošteno orožje! Ne bojimo se Vas. Z mirno vestjo Vas pričakujemo na bojišče. Jaz menim, da govorim ne le iz svojega, temuč iz srca zavednih in žaljenih tovarišev, ako rečem: Če nas napadete vi, ali vaši somišljeniki v šolskih zadevah s takimi dopisi, kakor

je navedeni v 71. številki Edinosti, vam napovedujemo boj z uma meči pod zastavo resnice.

Domače in razne vesti.

Cesarjeva Stefanija v sredo ni šla v Pulj, ampak v Grad, kjer jo je ljudstvo sijajno sprejelo in zopet dokazalo, da bitizo italijanske meje ljudstvo veliko bolj mrzi na Iredentizem. V Gradu si je visoka gospa ogledala staro in jako čestito ter bogato odličeno baziliko, v kateri so nekdanj mašavali sami oglejski patrijarhi, potem si je ogledala tudi nekatere statorimske spomenike pred baziliko in naposled je pregledala tudi tovarno mariniranih sardel g. Vrhanič, rodoma Čeha. Spremljal jo je povsod tudi tržaški namestnik. Vrnola se je še le proti večeru v Miramar.

V četrtak pa se je kar naglo zjutraj raznesel glas, da pojde cesarjeva popoludne v Skočjani, in to je napotilo vse polno Tržačanov precej popoldne proti Matavunu. Tudi misimo poslali tija svojega poročevalca in ko se je peljal, videl je, kako je naše ljudstvo povsod, kjer je zvedelo, da pride cesarjeva, kar brez vsega sveta spontanno dičilo svoje hiše se zastavami. Ob 8. uri je cesarjeva spremljana po grofiji Tarouca in grofici Chotek pa po višjem dvornem mojstru grofu Bombelles došla na vrh lovca, tam so konje prepregli in potem je šlo z največjo hitrostjo proti Bazovici, kjer so bile vse hiše, posebno pa ona g. Urbančiča prekrasno se zastavami in pregrinili okrašene, šolska mladina in vse prebivalstvo Bazovice in bližnjih vasi je delalo špaliro po vsej vasi in ko je došla kočija z visoko gospo, pozdravljajo jo je to ljudstvo z navdušenimi klici »Živela Stefanija«. Ko se je potem cesarjeva se spremstvom bližala Lokvi, začeli so tam streljati s topi in zvoniti, vsa vas je bila prekrasno odličena, na stolpu cerkve so vihrale 4 narodne zastave, pred cerkvijo je stal č. g. župnik v plujalu na čelu mnogemu občinstvu; poleg g. Muhove hiše je stal prekrasen slavolok, na katerem je bil napis »Živela Stefanija«, hiša g. Muhe pa je bila vsa v zelenju in zastavah, cesarskih in narodnih; pred hišo je stal najprej občinski zastop, na čelu mu g. župan Muha, potem pa šolska mladina lepo praznično oblečena in se šopki v rokah, neja na čelu gosp. učitelj Janko Leban. Mala hčerka g. Muha je imela izročiti z nagovorom lep šopek cesarjevni, ali cesarjeva se ni ustavila, ker mej otroci v Lokvi je nekdanje ležalo bolezni. Otroci so visoko gospo presrečno pozdravljali ter zapeli cesarsko himno, ljudstvo katerega je bilo ob cesti gotovo, nad 500, pa je navdušeno klicalo: Živela Stefanija. Omeniti mi je še prekrasno se zastavami odličene hiše g. Praprotnika in konečno mi je pohvaliti Lokavčane, ki so v par urah toliko napravili in visoko gospo tako lepo sprejeli.

Ob pol 5 uri je dospela visoka gospa v Matavun, ki je bil tudi ves v zastavah, posebno krasno je bilo odličeno posestvo g. Mohorčičev, župana Sežanskega, ki se po vsej pravici sme imenovati »Vila«; lepše okrasiti ne bi bili mogli niti v mestu. Pred vasjo je bil lep slavolok. Ko se je visoka gospa bližala Matavunu, začelo je streljati na več krajih, ljudstvo pa se je zbralo ob cesti ter cesarjevo navdušeno pozdravljalo, ob enem je začelo zvoniti na hribu pri Sv. Kocijanu in cesarjeva se je naravnost peljala na trg pred cerkev. V velike množini zbrano ljudstvo je visoko gospo uže od daleč pozdravljalo, ko pa se je kočija ustavila, začeli je prav dobra godba iz Slopjarjev gosti cesarsko himno, v tem posebno slovesnem trenutku je cesarjeva stopila z voza in pozdravi jo najprej okrajni glavar Sežanski, potem jo je nagovoril župan iz Nakla, g. Ferdinand Mohorčič, zagotavlja jo, kako se vse prebivalstvo njegove velike županije tega dneva veseli in ga nikoli ne pozabi, in kako zvest in udan je od nekdanj in na veke Slovenec cesarske hiši.

Konečno je zaklical: Živela Stefanija, kateremu klicu je ljudstvo navdušeno odgovorjalo. Nagovoril jo je na to še č. g. vikar škocijanski in naposled mu je zala hčerka gosp. Rajmunda Mohorčiča, gospi Mici s kratkim nagovorom izročila prav lepo izdelan velik šopek cvetice, katere, kakor je zagotovila cesarjevni, vzrastle so v škocijanskih velikanskih brezni in jamah in ob njih robih.

Cesarjevni je originalen šopek kaj posebno dopadel, in se je gospi Mici kaj prijazno zahvalila za prelep dar. Na to je šla spremljana po g. duhovnu in mnoge zbrane gospe Tržaške, Sežanske, i-vaške itd. in po odboru »Alpenvereina« v cerkev; šla je skozi špaliro šolarčkov in šolaric, ki so tam stali spremljani po učitelju in z lepo šolarico zastavo; ta nade-polna mladež je kaj živahno »živela« klicala, kar se je visokej gospi vidno dopadalo. Cesarjeva je molila kra, ko molitev, potem pa se napotila na »žegena«, iz katerega je radovedno obkudovala romantično kraja; na desno stari grad Škol, na levo

pa škocijanske brezne in jame ter po njih se viječo Reko. — Od tam se je potem napotila na travnik, s katerega se prav lepo vidi v dno Škocijanskih brezov, tam je bil predstavljen predsednik »Alpenvereina«, g. Pазze, kateri je potem spremljal visoko gospo po strmih stezah v globlino brezov. Po vsem onem skalovju so vihrale razne zastave, na vrhu brezua, uprav na istej skali, ki navpično štrli iz brezna kakih 100 in več metrov visoko, bila je lepo odlična tribuna, na kateri je godla goiba samo lepe narodne. — Cesarjeva je šla daleč v notranje teh velikanskih brezov, namreč do mosta, s katerega se prav lepo vidi slap Reke in pa nje tok skozi predobeno skalo. To vam je kaj prekrasnega, kar je tudi na visoko gospo napravilo velikansko vtisek. Od tod je šla cesarjeva zopet navkreber. Vse je občudovalo le to, s kako lehkoto in gotovostjo je cesarjeva stopala po onih strmih stenah; mej tem ko je bilo vse spremstvo vidno opešano, ni se cesarjeva niti zmenila za težave potov. Šla je naposled še na točko »razgled Stefanija« imenovano, od kder je najveličastnejši pogled v globek brezen, tam je s krepko pisavo zapisala svoje ime v album »Alpenvereina« in se potem odpeljala mej navdušenim klicanjem od stotine zbranega ljudstva, in godenjem cesarske himne.

Cesarjeva se je vrnola zopet skozi Lokve, ali mej Lokvijo in Bazovico je zavila v Lipico, kjer jo je uže čakalo vse osehje na čelu ravnatelj g. Finger, potem č. g. Legat, g. pl. Vieten in drugi. V gozdu ob cesti je bilo v dveh tramah vseh 74 kobil-mater na paši. Uradniki so čakali pri njih. Cesarjeva je izstopila, ter zgornjo ogrinjala oblekila, rekče da je sava hladno, ko je precej modila. Dalje je proti g. Fingerju in kaplanu č. g. Legatu obrnena rekla to le: »Es war der Mühe werth hinzufahren. Besonders hat es mich gefreut, dass ich hingefahren bin, weil ich gesehen, wie sehr das gute Volk erfreut war, da so seiten Jemand von uns hinkommt. Es freut mich, dass ich wieder durch Lipica fahren kann. Rada bi bila mej kobile šla, pa je g. Bombelles omenil, da bode prepozno, na to je v voz sedla ter počasi peljaje še gospodom odzdravila ter rekla: Auf Wiedersehen, hoffentlich das nächste Jahr. Še mnogo drugega je govorila, kar pa ni za list, in kaže, da so jej razmere na Primorskem zdaj dobro znane.

Po tem, kar je visoka gospa izrekla v Lipici in še kesneje na Opčinah, sme se soditi, da drugo leto Trst zopet doleti velika sreča, da bode tukaj nekoliko časa prebival vsaj del našega dvora. Ko se je cesarjeva peljala skozi Bane in Opčine, našla je tudi tam vse krasno odličeno, posebno lepo je bil okrašen veliki hotel g. Daneu-a pri obilisku. Ko se je pa cesarjeva peljala po novejši cesti proti Trstu, našla je vse kmečke hiše in gosposke vile razsvitljene z luči in bengaličnimi ognji, ob cesti pa so stali vrli okoličani in okoličanke ter so držali luči in na hitro im-provizovane plamenice, ter cesarjevo navdušeno pozdravljali. Kolikor bolj proti mestu se je pomikala kočija, toliko več razsvitljava je bila: Veduta Romana je bila uže prekrasno razsvitljena, Via Ghenga in kolodvorski trg pa je bil popolnoma razsvitljen, videli so se prekrasni transparenti, posebno lep transparent napravil je g. Počkaj, in so bile krasno razsvitljene palače Kalister, Brunner, Panfili itd., po ulicah pa je stalo na tisoče ljudstva, nekateri tudi s plamenicami ter je ljudstvo cesarjevni navdušeno klicalo Živio in Eviva; do Barkovelj, kder je tudi bilo vse razsvitljeno, bilo je na tisoče ljudstva in ovacija taka, da je cesarjeva kar ganjeno izrazila se proti grofu Bombelles, da je to uže velikansko in nikoli pričakovano.

Včeraj se je menda visoka gospa mudila ves dan v Miramaru. Jutri zjutraj ob 7¹/₂ uri odide visoka gospa s posebnim vlakom. Društvo »Austria« se popelje s posebnim vlakom ob 6. uri na postajo Grižan, da tam pozdravi cesarjevo, veteransko društvo pa se odpelje tudi s posebnim vlakom do Miramare.

Mi pa opozarjamo naše vrle Kraševce, naj se prav mnogobrojno zberó Nabrežini in v Sežani ter da jutri zjutraj povsod napravljajo visokej gospi ovacije, kakor je spodobno cesarjevni, ki si je v kratkem času pridobila srca vsega prebivalstva na Primorskem.

Visoke in imenitne osebe so došle te dni v Trst, ena teh oseb je španski princ don Carlos, ki je prišel iz Bolonje, druga je črnogorska princesinja Milica, druga hčerka črnogorskega kneza. Sešle so se nadalje in ostanejo nekoliko časa tukaj tudi tri slovanske kapacitete, namreč Ljudevit baron Graeve, grajskič iz Orhova na Poznanem, zastopnik Poljskega naroda v pruskem dež. zboru in nemškem parlamentu, najmlajši ud tega parlamenta in neustrašivi zagovornik Poljakov, potem dr. Jan Leciejewsky, poljski pisatelj in docent na univerzi na Dunaju in F. L. Havorka, redaktor iz Prage. Ti trije gospodje si ogledajo te dni Trst, potem odrinejo v Dalmacijo, Črno goro itd.

Imenovanje. Očvetnik dr. Alfred Pfeiffer je bil imenovan finančnim svetovalem pri finančnej prokuraturi v Trstu.

Mestni otroški vrt. Mestni magistrat naznanja, da so se 16. t. m. mestni otroški vrti zopet odprli. Sprejemajo se vanje otroci od spolnega 3. do 6. leta. Vpisujejo se od 16. do 30 t. m. vsak dan dopoldne od 12. ure.

Srbska cerkev je zopet za nekoliko prekrasnih slik in podob bogatejša. Te dni so vdelali na spredno fasado prekrasne podobe sv. evangelistov v zlatem tnu, pa 2 podobi iz belega marmorja. — Cerkev ta pa dobi še mnogo okrasja in postane polagoma najznamenitejša arhitektonično delo v Trstu. Potem pa bodo trobili, da Slovani v Trstu nič ne premorajo.

Somenj sv. Mihela se začne v ponedeljek in bo trajal 14 dni, na tem semnju ki se obdržuje le v Via Torrente prodaja se le »suha roba« in pa stara šara.

Denes zvečer sije daloren-dez-vous mnogo tržaških Slovencev v prostorih obrtniškega društva v Verdelti, da se pri domačem petju vesele, obiščejo društvo tudi odlični gostje poljski in česki. Kedor torej more in ima čas, naj pride denes zvečer ob 7¹/₂ uri v obrtniško društvo v Verdelti.

Tržaški Sokol priredi prihodnjo nedeljo dne 27. t. m. popoldanski izlet v Pasjo vas, Dekani v Istri. Ta izlet je velike važnosti, zato se nadejamo, da se ga udeležijo mnogo naše tržaške gospode, posebno pa Sokolov v Sokolskej opravi.

Tržaško kmetijsko društvo je osnovalo neko živinsko razstavo, katere bode v ponedeljek, 21. t. m. na Opčinah, po razstavi se bodo delile premije. — Ali, kar je glavna stvar; po vsem tem bode jako prijeten obed, kder se bodo poskušala najboljša vina. — Preresne misli nam roje po glavi, da bi mogli zdaj šatiti se iz sicer dobre stvari, ki pa je žalibože v najslabših rokah.

O tej stvari bomo sicer še govorili in jako odločno. Za denes pa bi prosili čestite g. odbornike kmetijskega društva, naj bi enkrat kmetom prav popularno razjasnili, kam stavijo letnih 6000 gld., katere dobiva od ministerstva za povzgojo poljedelstva v okolici? Ako morejo to veljavno dokazati, da oni denar res kaj koristi donša kmetijstvu, potem se bomo tudi mi pokorili »Cikorija« in privržencem njenim, katerih glavno gojzdo je bilo vsaj pred volitvami v dež. zbor v omenjenem odboru, kar tudi lahko dokažemo.

Non comprendiamo con che muso etc. **Prve prihodnje porot. sodbe** se začne v Trstu 10., v Gorici 11 in v Rovinji 12 novembra.

Morskega volka, pravega velikan, 4 i pol metre dolzega in nad 700 kl. tehtajočega, je vjel ribič iz Križa Matej Košuta ne daleč od Križa. — Zverino je pripeljal v Trst in jo kažejo v magazinu g. Pagana, Via Forni 10. — Tudi gosp. Martelanc iz Barkovelj je vjel nedavno 4 mlade morske volkove; vse kaže, da se je ta nevarna žival v novjšem času vdomačila v jadranskem morju in posebno v našem zalivu.

Hrpoljska železnica. Grajenje te železnice se je cadalo 17. t. m. ne ve se še komu, želeži bi bilo, da bi železnico gradil domač konsorcij, ki se tudi zato poteza in da bi se potem obzir jemalo na domače okoliške in kraške delalce, katerih je vse polno brez kruha ter da ne bi se sem selile cele karavane italij. delalcev.

Tržaške novosti:

Prelepa izvrstna narejena najnovjša podoba cesarjeve Stefanije, za našo tiskarno na Dunaju nalašč napravljeno, dobiva se v naši tiskarni po 20 soldov komad.

Ubogi Juri Frank, zvest ud del. podp. društva, rojen v Bistrici, bil je predčerajsnjem od neke karete močno povožen.

1 letni otrok je včeraj izpod strehe hiše 105 na Veduti Romani padel na ulico, čuditi se je, da se ni na mestu ubil; ali težko da ozdravi. Oj matere, matere!

Poskušen in izvršen samomor. Neka gospa E., nekdanj jako bogata, a zdaj v velikem pomanjkanju živeča in polna otrok se je predčerajsnjem vsa obupana vrgla pod konju kočije gospe pl. Brucker, ki je konje sama vodila in precej ustavila, da se ni zgodila več nesreča. Ubožica je dobila le malo brco od enega konja, pa so jo potem odnesli v nezvesti domu. Za vso stvarjo mora biti kak jako drastičen roman.

Včeraj popoldne ob 2 uri prav na vrhu lovca se je ustrelil z revolverjem nek nepoznan gospod, elegantno oblečen in našli so pri njem 10 gld. denara, uro in več pisem. Po obrazu in papirjih soditi mora biti samomorlec 25 let star in pripadati k dobri družini.

Politijsko. Dekle Ane K. rojene nekje na Goriškem iščejo zarad tatvine. Majhen, 10 letni dečko je ukradel v neki hiši culo pertenine, katere je od sebe vrgel in bežal, ko je zagledal dva stražnika. — V neko stanovanje v ulici Scalinata so uže vrli tatovi, ali domači ljudje so jih zapazili in prepodili. 40 letno Franco P.

iz Nabrežine, so zaprli zarad vlačuganja, n-ko dekle pa zato, ker je gospodarju pokradla več zlatenine. — Zaprli so te dni tudi 3 ponočne razsajalce.

Izpred sodnje. Vittorio Terni, unet Lamon, ima prodajalnice pohištva na Korzu; hotel je prodajalnice zažgati in zavarovalno banko oslepiti; ali stvar se mu ni posrečila in lastni fakini ga je ovadil. — Bila je te dni obravnava proti njemu, odvetnik vseh Iredentarjev, dr. Venezian, ga je zagovarjal, pri vsem tem tem pa ga je sodnja obsodila na 10 mesecev težke ječe. Kaj porečo Šalobarda k temu? Morda je zopet kaka »Slavija«, kriva, da se ni sleparija posrečila?

Desetkeberska družba v Trstu je poslala »Narodnemu Domu« v Ljubljano: Za mesec avgust 7 gld., za mesec september 7 gld. 10 novč., o »Sokolovem« izletu na Brežini se je nabralo 8 gld. — vsega vkupa 22 gld. 10 novč.

Slov. bralno in podporno društvo v Gorici priredi v nedeljo 4 oktobra, za imendan Nj. Velik. presvet. cesarja Frana Jožefa I. veliko slavnost v Renčah. Istega dne popoldne bode izlet iz Gorice v Renče, kder bode v farnej cerkvi blagoslov s zahvalno pesnijo. Po blagoslovu bode veselica z godbo in petjem na krasnem vrtu visok. gospoda grofa Strasolda, ki je za to slavnost tudi znotranje prostore radovoljno prepustil. Pri veselici bodo skupno peli razni pevski zbori. Slavnost obeča biti velikanska.

V ljubljansko nemško deško šolo, katere potreba se je tolikanj poudarjala, oglasilo se je le 7, pravimo sedem učencev, i mej temi celo dva taki, ki nemški ne znata, in d-va dva, ki ne spadata pod ljubljansko občino. Vsled tega je ljubljanski mestni šolski svet sklenil priporočiti deželnemu šolskemu svetu, naj se ustanovitev te šole opusti.

Krajaarska podružnica »Narodnega Doma« v Ljubljani, ki je začela razpošiljati knjižice z markami v prvih dneh meseca julija t. l., razposlala je dosedaj na različna poverjeništa že nad 200 knjižic, deloma s krajaarskimi, deloma z desetkrajaarskimi markami. Ako ravno so knjižice tako prirejene, da se, ako se plačuje v običajnem redu, izpolnijo v enem letu, vendar vrnilo so se nam že v tem kratkem času tri krajaarske knjižice polne, prva pod št. 10 že pred 14 dnevi iz Zagorja, druga pod št. 39 od priprostitih delavcev v daljnem Seegrabnu pri Ljubnem na Zgornjem Štajerskem, in tretja pol št. 143. iz Radovljice. Posebno zanimljivo in posnemanja vredno je to da je zadnje imenovanih kupil celo rodoljub H. H. sam. Čast in hvala vsem. Veselo znamenje je dalje, da se, kakor povzemamo privatnim poročilom, tako dobro razpečavajo tudi desetkrajaarske marke, česar se začetkom nismo mogli tako zadrno nadejati. Rojaki, le tako naprej, in po preteku leta, upati smemo, bo fond za zgradbo »Narodnega Doma« v Ljubljani za 20.000 forintov bogatejši. (Dinar in oglasila za poverjeništa pošiljati je gospodu dr. Josipu Starčetu, blagajniku »Narodnega Doma« v Ljubljani.)

Kolera na Španjskem in Francoskem polagoma pojemlje, v Italiji pa se širi v provinci Palermo i na Parmezanskem.

Književnost.

Ljudske knjižice 17. snopič je prinesel zanimljivo povest »Mirko Poštenjakovič« prevedeno iz nemškega. — Pričujoča povest, pravi g. prelagatelj Janko Leban v predgovoru, ni povsem dobeseden prevod lepe Fran Frisch-eve povesti: »Geschichte des Braven«, nego večinoma je »prosto poslovenjena«. Pisana je kolikor mogoče preprosto brez tistih novodobnih »hrvatsko-slovenskih« (?) izrazov.

Mi priporočamo gorko to povestico, ki stane borih 6 kr. vsem prijateljem slov. knjižice, vlasti pa preprostem kinetu in delalcu v pridno branje. Tudi našim okoličanom priporočamo prav gorko »Ljud. knjižico«; na prodaj je tudi pri g. Rafaeliju na borsnem trgu.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Banka »Slavija« sklenila je v mesecih april, maj in junij t. l. 20.566 novih zavarovanj za 18.805.393 gld. 74 kapitla ter je zato prejela 475.218 gld. 29 kr. zavarovalnine in pristojbin. Za škodo plačala je v treh mesecih 165.265 gld. 34 Denarni promet osrednje blagajnice iznašal je 1.481.060 gld. 18 kr. V 48 posojilnicah bilo je v tem času naloženih 394.703 gld. 51 kr., na čemur je posojenih pa 586.153 gld. 31 kr. Gasilne brigadnice dobilo je šest občin. — Od 1. januarja do 30. junija bilo je sklenenih 32.236 novih zavarovanj za 32.075.900 gld. 61 kr. ter se je vplačalo zavarovalnine in pristojbin 837.611 gld. 99 kr. Izplačalo pa za škodo 256.934 gld. 63 kr. Samoupravna društva za zavarovanje pokojnin postajajo od dne do dne bolj ljubljena. Dokaz temu je, da štejejo do konca junija 1885. že 1283 členov, ki so skupno zavarovali 146.024 gld. 39 kr. pokojnin in zato obvezali se vplačati 521.

